

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAȚIUNEA în Brașov și la următoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Dukas Nachf. Max. Augenfeld & Emerich Lesser. Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelke Nachf. Anton Oppelk.
In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Maroly & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seriă săptămânală pe o coloană 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. — Publicării mai dese după tariful și învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

A N U L I X I .

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se primumeră la toate oficiile poștale din țară și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Târgul Inului Nr. 30, etajiu I.: Pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dăruș în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un exemplar 5 cr. v. a. sau 15 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 116.

Brașov, Vineri 29 Maiu (10 Iunie).

1898.

Quid nunc?

Cele mai importante evenimente înăuntrul monarhiei noastre se petrec așî în Viena, unde în timpul cel mai scurt vor trebui să se ia nise hotărîri, cari vor avé urmări grave, ce nu se pot încă prevedé.

A ajuns și ministeriul Thun la respântia fatală, care-l silescé să se hotărască pentru una din două: ori a rămâné pe calea constituțională și în cazul acesta a-se retrage decă nu pôte merge mai departe; ori a păși pe calea absolutistă cu ținta de-a face rânduială peste capetele partidelor, ce se bat astăđî la cuțite, și a lua în cazul acesta cea mai mare răspundere ce o pôte avé un guvern și de care pôte scăpa numai dovedind printr'o acțiune genială un deplin succes.

Ședința de Marți a camerei deputaților din Viena a dat să cunoască ministrului-președinte Thun, că s'a înșelat când a cređut în posibilitatea unei soluțiuni, fiă și numai vremelnice, pe cale parlamentară a marilor dificultăți, ce le-a aflat luând moștenirea cabinetelor Badeni și Gautsch. Obstrucțiunea germană își ridică din nou capul cu mai mare cutezare. Radicalismul în sinul partidului germane face progrese uimitore și conducătorii lui sunt așî mai mult ca vr'odată tot extremii Schönerer, Wolf și soși.

S'au pronunțat cuvinte în decursul desbaterilor de Marți, cari trebuie să pună pe gânduri pe ori-ce ministru austriac, căci cel ce le-a pronunțat, s'a lăudat, că el cu ai săi au fost, cari au silit pe contele Badeni să se retragă. Și nu fără îndreptățire, de ore-ce prea bine șcim, că obstrucțiunea și demonstrațiile de stradă conduse de radicalii naționali germani, au pricinuit cădere lui Badeni.

Nu-i mirare decî, decă chiar și contele Thun, al doilea succesori al lui Badeni, trebuie să sufere așî în urma obstrucțiunii și a demonstra-

țiilor amintite. Marțea trecută avea să răspundă tocmai la interpelația, ce i-s'a făcut asupra măsurilor luate față cu evenimentele cele mai noue din Graz. Văđénd însă cât de agitate sunt spiritele în cameră, a amân timeră răspunsul său la interpelare și a făcut să se amâne și ședințele camerei până Marțea viitoare.

Nu puțin va fi contribuit la această decisiune atitudinea amenințătoare a opoziției germane, care culminează în cuvintele lui Wolf: „Ne-așî împins din opoziția la obstrucțiune, dér mai este încă o tréptă și cel ce n'o cunoșce să citescă istoria revoluției din 1848“.

Ei bine, limbajul acesta aplaudat de întreaga stângă germană ar fi fost de ajuns ca să orienteze pe contele Thun și fără excursiunile celorlalte forțe nerespctuose ale lui Wolf.

Dér din discursul conducătorului ceh Dr. Kramarz s'a mai putut convinge contele Thun, că decă Germanii pretind mai mult ca ori și când cassarea ordonanțelor de limbă, Cehii de altă parte nu pot fi nici-decum înduplecați a face cea mai mică concesie curentului german.

Ce va fi acum? Asupra acestei întrebări se va cugeta guvernul Thun până Marți. Atunci va trebui să se pronunțe într'un fel, că ce vré să facă.

Probabil este, că camera va fi amân timeră până la toamnă. Dér cele mai sensaționale sciri circulă prin cercurile politice din Viena. Unii vorbesc de schimbarea ministeriului, ba chiar a grupării partidelor; alții sunt firm convinși, că numai pe cale absolutistică se pôte salva situațiunea, și éráși alții șoptesc, că între cabinetul Thun și guvernul ungu- resc s'ar fi făcut o înțelegere, ca să se prelungească starea de față cu privire la cestiunea cuotei, cea vama- lă și de bancă până la 1903.

Din toate însă una rezultă neîndoios: crisa în Austria e nu numai gravă, ci și foarte acută, și nu cre-

dem nicidecum, că ea va puté fi delăturată, fiă și numai pe câți-va ani, prin tactica ori cât de șirétă a guvernelor din Viena și din Peșta.

Se cere neamănat o leuire radicală a rului, și pentru acesta nu sunt capabile guvernele de așî.

Vorbirea P. S. S. episcopului I. Meșianu

ținută în ședința dela 7 Iunie n. a Camerei magnaților.

Ilustră casă a magnaților! După ce Escalența Sa arhiepiscopul și metropolitul bisericeii gr. or. române din Sibiiu, atât în numele său, cât și al episcopatului și al bisericeii gr. or. române din patriă, a înaintat și casei deputaților și acestei ilustre case o reprezentațiune în contra proiectului de lege afător sub pertractare; dér după- ce densusul din cauza unei indispozițiuni n'a putut participa la această ședință: în numele densusului și al colegului episcop Nicolae Popea, imi iau eu voiă a espune pe scurt motivele reprezentațiunii, precum și ale propunerii cuprinse în aceea.

După cât am cuprins și eu textul și motivarea acelu proiect, statul intenționează ameliorarea dotațiunii preoților dela parochiile slab dotate, din două motive: unul, că și preoțimea face multe servicii bune statului, mai ales prin cultura și morală ce o dă cetățenilor statului, și așa statul se vede dator a-o ajuta în lipsele ei pentru a-și puté implini tot cu mai mult zel și mai mari rezultate sublimate ei chiă- mare; ér al doilea motiv este: că prin introducerea așa numitelor reforme politice-bisericesci, luându-se preoțimeii o însemnată parte din venitele ei legale, este just și echitabil, ca și statul să-i rebonifice măcar în parte acele pierderi.

Purcedénd din aceste motive, statul ar avé datorința a concurge fără vre-o restringere la ameliorarea dotațiunii preoțimeii peste tot, însă mai ales la ameliorarea dotațiunii preoților din parochiile mai slab dotate, și bisericile i-ar fi recunos- cătore.

După- ce însă, după cum se vede din proiectul de sub pertractare, statul inten-

ționează a-și implini acea datorință numai pe lângă unele restringeri și ingerințe dău- nuse în dreptul autonom al bisericilor, — în acel drept, care e mult mai prețios tu- turor bisericilor, decă să-l jertfescă, nu pentru acea ameliorare modestă pusă în vedere, dér nici pentru alta ori cât de mare: așa dér, pe lângă restringerile indicate în proiect, biserica gr. or. română, ori cât de săracă, nu va puté primi acel ajutor, și cred cum-că cu atât mai puțin îl vor primi alte biserici mai avute.

Prin proiectul de sub întrebare i-se rezervă guvernului ingerința și dreptul de a hotărî însu-și câtă ameliorare ori între- gire să capete unul ori altul dintre preoți, folosind autoritatea bisericească numai de mijloc la procurarea datelor și la împărțirea competenței de întregire, pe când dreptul autonom al bisericilor pretinde, ca totă suma de ajutorare să se pună la dispozițiunea autorității bisericesci pentru împărțire, ca uneia, care singură cunoșce atât lipsele, cât și meritele preoților subma- nuați.

Dér și mai evident s'arată ingerința statului în dreptul autonom al bisericilor mai ales din §§. 7, 8 și 9 ai proiectului, prin cari preoții se espun arbitriului tutu- ror celor ce ar voi a-i denunța.

Pentru-că se ăice în acei paragraf, că decă cutare preot ar ajunge să fiă dat în judecata bisericeii pentru purtări nemo- rale ori contrare statului, chiar și decă au- toritatea bisericească nu l'ar afla vinovat, el tot își pierde dreptul de ajutor, decum- va judecata bisericească n'ar multămi pe ministru. Prin această statul își arógă drep- tul de-a supracensura judecățile autorității bisericesci, pedepsind însu-și pe unii și pe alții dintre preoți prin detragerea ajuto- rului.

Prin această dispozițiune se dă tot-o- dată cel mai dureros vot de neîncredere autorității bisericesci, și mai ales Episco- pilor; ér preoții se espun arbitriului tu- turor denunciatorilor, cari nu arare-ori de- nunță pe preoți cu felurite invinuiri, de regulă esagerate, numai din nise referințe personale încordate.

O asemenea ingerință își arógă statul și prin §. 15 al atinsului proiect de lege, în care își rezervă dreptul și în formarea

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Etimologizarea poporană română.

De

N. Sulică.

Partea primă.

IX.

Ca completare a teoriei etimologizării poporane române mai pot aminti, că sunt și ast-fel de casuri, unde etimologia po- porană, ca proveniență, nu mai aparține sferei limbei românesci, ci a fost de-a dreptul moștenită din limba latină vulgară. Așa, ca să aduc un exemplu cu totul comun, e cuvântul nostru *lingură*, derivat din proto- tipul său latinesc „*lingula*“. Acastă formă latină însă e rezultatul unei etim. pop. Forma originală a fost „*ligula*“, decî fără „n“, care s'a introdus numai mai târziu sub influința verbului „*lingere*“, și de fapt *lingura* e instrumentul, cu care *lingi*, cu care mănânci.

Vergelul,¹⁾ datină ce se practică la poporul nostru în presera anului nou, e o scumpă reminiscință, ce s'a păstrat la noi despre *Vergil*, măestrul poet epic al stră- bunilor noștri. Eneida lui Vergil, grandiosul epos național al mărețului popor roman, a fost pentru anticii Latini, ceea-ce a fost pentru Greci Iliada și Odisea, ér pentru creștini biblia. Poporul roman în admira- ția-i evlavioasă divinisează pe măestrul poet, ér cartea lui devine un isvor sacru național de oracol și stichomantiae (*sortes Vergilianae*).

Mai târziu aducându-se prin etimol. pop. numele de *Vergilius* al divinului poet în legătură cu *virga* (vergea magică), se nasce forma *Virgilius*,²⁾ ér pe de altă parte validându-se și influența numelui mamei

¹⁾ Sub forma *vergelutul* e amintit deja la Cantemir în „*Descriptio Moldaviae*“. Ca obiceiul constă în aruncarea de *sorti* (lințe, bob, vergele etc.) pentru de a-se constata ce-i va fi urșit fiă-cărnia pentru noul an. ce se începe. O interesantă descripțiune avem în „*Ședătorea*“ Anul II pg. 209.

sale *Magia Polla*, care asemenea amintea poporului pe *mag*, — poetul îmbracă în fantasia poporului figura unui măestr pro- fet — fermecător.³⁾

Acestate s'au întemplat în sfera limbei vulgare latine. Mai eclatantă însă e confu- siunea între numele poetului și între ver- gea în limba românescă; ér această confu- siune s'a efeptuit fără îndoială într'o epocă străveche, atunci, când numele poetului era încă prôspăt în memoria poporului nostru. Sub influința *vergelei* magice, în numele poetului considerat deja ca mag poporul a

²⁾ Forma această etimologisată s'a adop- tat apoi ca neologism și la noi. Românul își botéză copilul de regulă cu numele de Vergil, și nu Vergil.

³⁾ În evul mediu se desvôltă un ciclu întreg mitic în jurul figurei blândului vră- jitor Virgilius și vergeaua sa vrăjită (*vir- gula*). Cestiunea e pe larg tractată la E. Piper. Virgilius als Theolog und Prophet des Heidenthums in der Kirche, în calen- darul evangelic pt. anul 1862 Berlin. Cf. și Rossignol. Virgile et Constantin le grand. Paris 1845.

văđut forma masculină a diminutivului vergea (*virgella*); a prefăcut decî pe *Vir- gilius* în *Virgellus*, din care rezultă apoi forma românescă „*vergel*“.⁴⁾ Acăsta e decî originea cuvântului și a datinei românesci: *vergel*.⁵⁾

Aici am avea decî o dublă etim. pop. Prima s'a petrecut deja în sfera limbei la- tinesci, ér poporul român, continuând pro- cesul de etimologizare, a dat nascere unei noue etimologii.

X.

Reasumând constatările noastre teore- tice asupra etimologizării poporane române,

⁴⁾ Forma „*vergelat*“ e o derivațiune posterioară.

⁵⁾ Acastă interpretare, afară de con- siderațiunile archeologice-mitologice, de- vine foarte plausibilă deja prin simplul fapt, că substantivul *vergel* e în limba română exclusiv nume propriu, (numele unei da- tini); decî nu se pôte admite o derivațiune directă din numele mun: vergea, ceea-ce n'ar fi nici în firea limbei românesci, căci dela vâlcea său floricea nu există și o formă paralelă masculină „*vâlcel*“, său „*floricel*“.

séu înființarea de parochii nouă, denegând ameliorarea dotațiunii preoțesci la atâr parochii de nou înființate fără consensul séu, ba putând cere chiar desființarea acestora. Pe când știut este, că bisericile au dreptul a înființa parochii, ori unde ar cere lipsa.

Chiar și numai din cele până aici espuse se învederează de-ajuns ingerința statului în dreptul autonom al bisericilor și, decât vom cere, ce echivalent se ofere bisericilor pentru acele mari sacrificii cerute dela ele, vom afla o prea modestă și neînsemnată recompensă; vom afla, că se ofere preoților dela parochiile mai slab dotate, cari n'au absolvat 8 clase gimnasiale, o completare a dotațiunii lor de-oamdată până la 300, respective 400 fl., ér celor cu 8 clase gimnasiale până la 600—800 fl. Séu cu alte cuvinte, decât un preot fără 8 clase ar avé din parochia sa 200—250 fl., atunci sé i-se completez dotațiunea încă cu 100 fl. séu cu 150 fl., ca sé ajungă la 300, respective la 400 fl., ér decât preotul, avénd 8 clase, ar avé din parochia sa 500—600 fl., acelaia sé i-se completeze cu 100—200 fl. dela stat.

Deși nu pot înțelege, care ar fi adevăratul motiv, ca preoții cei cu 8 clase gimnasiale sé capete duplu, ca cei ce au numai 6 ori 7 clase, totuși trebuie sé declar, că această dispozițiune, după mine nedreptă, atinge mai ales pe preoțiimea gr. or. română, dintre care mare parte are numai 6 și 7 clase gimnasiale; dér tot-odată trebuie sé și adaug, că la acesta nu pórtă vina numai acea preoțiime, nici biserica, ci și însuși statul, care n'a permis confesiunii noastre gr. or. române, nici pe banii ei proprii a înființa gimnasii confesionale, unde tinerimea ar puté studia cu spese mai modeste, ca în cele străine, așa că confesiunea gr. or. din patriă, cu peste un milion și jumătate de suflete, abia are un singur gimnasiu cu 8 clase, pe când alte confesiuni cu asemenea număr de suflete, au póte și 10 gimnasii.

Decât vom compara dotațiunea de 300 fl., respective 400 fl. a preoților cu 6—7 clase, cu aceea a învățătorilor, — cari peste tot nu au calificațiunea preoților, — și de vom considera, că învățătorii, la prima lor intrare în oficiu, căpéta léfa de 300—400 fl., apoi cuartir, grădină, lemne de foc, adausul quinquenal, și peste acestea și dreptul de pensiué, atunci ne vom convinge, că în unele locuri, chiar și preoții cei cu 8 clase, sunt mai slab dotăți, decât învățătorii.

Considerând acestea, precum și împrejurarea, că prin legile așa numite politice bisericesci au pierdut din venitele lor și preoții cei ce de present au dela parochiile lor 800 fl. fără a li-se fi pus și lor în vedere vre-o despăgubire dela stat: atunci bisericile cu drept cuvânt pot pretinde, ca modestul ajutor, ce-l dá statul, sé-l pună la dispozițiunea lor, pentru-ca

ele sé-l distribuie după lipsele și meritele preoților, avénd a da guvernului numai socotélă despre distribuire.

Nu știu, cum vor cugeta alte biserică, știu însă, că acesta este dorința bisericei mele, și că numai felul acesta de distribuire ar mulțami atât pe preoți, cât și pe credincioși; cum și că biserica mea, deși sêracă, ea totuși n'ar puté primi nici un fel de ajutor, ori-cât de însemnat, prin care s'ar tinde la călcarea celor mai cardinale drepturi ale ei.

Din aceste motive nu primesc proiectul de sub pertractare nici în general, ci imi permit a propune respingerea proiectului de sub pertractare, și îndrumarea d-lui ministru de culte și instrucțiune publică, sé elaboreze alt proiect, cu ascultarea bisericei gr. or. române și cu considerare la autonomia acestei biserice.

„Reichsrath“-ul austriac.

Am semnalat eri pe scurt, că în ședința dela 7 Iunie n. a „Reichsrath“-ului s'au reeditat scandalele de astă-érnă. Înainte de ce ar fi urmat ordinea de zi, Schönerer a predat o petițiã a 2183 comune subscrisă de 51,000 persoane, prin care se aprobă propunerea de a fi pus sub acuză br. Gautsch și de cere desființarea ordonanțelor de limbă și garantarea limbei germane, ca limbă a statului. Schönerer începé sé cetéscă numele comunelor, președintele l'a ascultat la început, în urmă însă i-a retras cuvântul. Schönerer a protestat, președintele l'a oprit din nou sé cetéscă. Wolf și Iro sbierau într'una. În fine contele Thun declară, că în ședința următoare va răspunde la interpelațiã privitoare la evenimentele din Gratz. Cu acesta s'a trecut la ordinea zilei.

Cel dintăiu la desbaterea asupra cestiunii limbilor a luat cuvântul

Wolf: Ar fi bine, decât guvernul ar declara odată, că n'are lipsă de noi aici. Am merge liniștiți acasă și am spune acesta alegătorii noștri. Răspunsul ar fi ori-ce, numai arangeara sêrbărilor jubilaré și cântarea imnului poporal nu. De jubileul împărătesc se plănuesce în Viena o mare despoiare de copii. Vor sé adune în turmă pe cei micuți, ca sé cânte imnul împăratului și sé fluture stégul negru-galben. Nici dascălii, nici părinții nu se gândesc căți se vor bolnăvi, și pe căți îi vor călea în picioare caii. Vorbitorul atacă apoi pe metropolitul din Trient, care a oprit preoți mei sé cetéscă „Bosener Zeitung“. Trăim ore într'un stat de drept — dize — când un popă nebun cutéză a da un edict atât de nerușinat? (Fischer către Wolf: Ce dejosire! — Zittnik: asta-i cultura germană! Hagenhofer: Pfui! sé vé fiã rușine). Mai bine gândiți-vé la aceea, sé opriți calea acestui popă!...

După acesta Wolf vorbește despre numirea lui Gleispach la postul de președinte al tribunalului suprem din Gratz. Nu tre-

bue sé te miri, dize, că radicalismul cresce mereu, când veți obrăznicia guvernului. Din opoșiã ne-au împins în obstrucțiune, dér mai este încă un grad. Gândiți-vé numai la revoluțiunea din 1848. Ordonanțe, ca aceea cum dá guvernul, nu fac sé crească patriotismul, ci mai virtos îl stîrlesc. Decât se întâmplă astfe de lucruri, nu trebuie sé se mire omul, că cei din Germania se pregătesc pentru ora decisivă accentuând, că Germanii austriaci nu trebuie lăsați sé piar. Nu duceți lucrul până acolo, ca sé faceți sé ne aducem aminte, că 2 Decemvre 1848 a fost prevenit de 6 Octomvre și că nu numai în Viena, ci și în alte orașe mai sunt stêlpi de fier de felinare... De veți retrage ordonanțele, noi vom părăsi obstrucțiã. Decât însă nu veți face-o, lupta pentru esistență se va continua și ne vom nisui, ca în această luptă sé nu piar Germanii.

Zitnik (sloven) dize, că nu limba, ci alte legături în statul. Concordiã între naționalități nu se póte face, decât pe basa egalei îndreptățiri. El este hotărit contra întroducerii limbei germane.

Kramarz (ceh) declară, că Cehii nu vor, decât egala îndreptățire. Vorbind despre ordonanțele de limbă dize, că poporele slave ale Austriei nu vor suferi nici-odată întroducere a limbei germane, ca limbă a statului.

Din camera magnaților.

— Desbaterea asupra întregirii venitelor preoțesci. —

Pentru completarea celor publicate de noi în numărul de eri, dăm aici încă următoarele amănunte asupra discușiunilor din ședința dela 7 Iunie n. a camerei magnaților privitoare la proiectul de lege despre întregirea venitelor preoților necatolicé.

Introducere discușiunilor, precum scim, a făcut-o Prea Sântia Sa părintele episcop al Aradului Ioan Mețianu, al cărui discurs îl publicăm în totă estensiunea la alt loc al numărului nostru de azi. În locul al doilea a luat cuvântul:

Br. Solymossy Ödön, care salută cu bucuriã proiectul și ar dori numai, ca situațiunea financiară sé permită a duce îndeplinire această întregire a venitelor preoțesci mai curând, decât în 9 ani.

Br. Desider Pronay: Condamnă proiectul din punctul de vedere al art. de lege XX din 1848, după care trebuințele școlare și bisericesci ale tuturor confesiunilor sunt a se acoperi din cheltuelile comune ale statului. Biserica romano-catolică e în stare sé-și doteze preoții din propriile sale averi. Aceste averi însă după originea lor datéză dele stat; vrénd deci a traduce în praxă principiile art. XX din 1848, ar trebui, ca tóte bisericile recepte sé fiã dotate din partea statului în așa măsură, ca ele sé-și póta acoperi tóte trebuințele și sé-și salarizeze și preoții din propriile mijloce. Nu primesce proiectul, de-o parte pentru-că el aduce pe preoții evanghelici în mai mare dependență de stat, de cum îi aduce mai ales pe romano-catolici; de alta, pentru-că preotul, fiind funcționarul și omul de încredere al bisericei, nu este permis sé stea sub altă influință și sé-și agonisescă pânea din altă parte, decât dela biserica.

Ernusz Kelemen vorbește în favorul proiectului și-l primesce.

Prea Sântia Sa Nicolae Popea, episcopul Caransebeșului, declară pe scurt, că se alătură întrú tóte la espunerile și la propunerea făcută de episcopul Mețianu.

Episcopul evanghelic Fr. Baltik: Nu primesce proiectul, căci prin el statul își arógă putere disciplinară asupra preoților, ceea ce este o afacere internă a bisericei; afară de aceea, proiectul nu ține sémă de marile contribuții bisericesci, la cari s'au angajat credincioșii séi pentru dotarea mai bună a preoților, ér ministrului îi dá putere discreționară în ce privesc subtergerea ajutorului.

Ministrul de culte Iuliu Wlassics: Dize, că în ce privesc puterea disciplinară din partea statului, acesta e neapărat necesară în interesul statului. Ceea

ce își rezervă statul, e minimul, decât care mai puțin nu și-ar puté reserva fără de-a nu voi sé renunțe statul la suveranitatea sa. Față cu propunerea P. S. Sale episcopului Mețianu declară, că nu se simte nici decum aplecat a modifica proiectul. Episcopul, dize, amenință, că credincioșii gr. or. nu vor primi ajutorul; acesta însă va arunca o lumină fôrte tristă asupra bisericei gr. or; decât ea nu va usa de ajutor numai din motive disciplinare; acesta va face sé apară lucrul astfel, că-i e frică, nu cumva afacerile unor preoți sé ajungă la publicitate. Ministrul adaug de-alt mintrelea, că nu se va lăsa a fi terorizat prin amenințarea episcopului Mețianu și crede, că credincioșii gr. or. ar lucra în contra interesului propriu, decât ar respinge ajutorul. În ce privesc afirmarea, că statul n'a permis sé se înființeze gimnasiu confesional român, ministrul dize, că „după cele ce s'au întâmplat și despre cari s'au putut ceti și prin diare, nu e bine nici măcar a mai aduce în vorbă aceste gimnasii. În această cestiune școlară mai are se urmeze încă o fôrte mare cântă și pocăință și numai după aceea vom sta de vorbă în aceste cestiuni. Statul maghiar se silesc cu cea mai mare grijă sé dea ajutor gimnasiilor gr. or., pe lângă deplina respectare a sentimentelor naționale și a tendințelor lor juste, dér de câte-ori s'au adresat ore școlele gr. or. după ajutor la statul maghiar? Când va sosi însă timpul, statul maghiar nu le va refusa ajutorul.“

(Va urma.)

Budapeșta — punctul de gravitațiune.

— Un vis al Maghiarilor. —

Sub titlul „punctul de gravitațiune“ cetim în „Budapesti Hirlap“ dela 8 Iunie un articol, care se ocupă cu stările actuale din monarhia, mai ales cu situațiã încurcată din Austria. După-ce fóia ungrurescă arată, că pactul cu Ungaria nu se póte încheia și că Germanii din Austria își continuă politica lor opoșițională de rassă, pune întrebarea, că ce vré sé facă Majestatea Sa monarhul cu Austria? — apoi continuă astfel:

„De ce se alipesce așa de mult curtea de tradițiile învechite? De ce se légă de Viena și de Nemții ingrați, de germanismul armatei și de hegemonia Austriei, când aici e Ungaria? Deja Eugen de Savoia, Bismarck și Moltke, precum și Napoleon i-au spus, că punctul de gravitațiune al monarhiei Habsburgilor este Ungaria...“

„Hotărăscă se Majestatea Sa a-și transpune politica imperiului în Ungaria. Înainte de acesta tóte au fost austriace: curtea, diplomațiã, armata, finanțele și influența, ér Ungaria a fost jertfita Austriei; în viitor sé nu mai fiã așa. Nu dîcem, ca Austria sé fiã subordonată Ungariei, ci dinastia habsburgică și principele ei sé se pună pe punctul, că în primul rând este rege maghiar și că regatul maghiar este puterea și vađa lui. Croiască-și politica esternă și internă conform pretensiunilor și intereselor juste și firesci ale națiunii maghiare, și va vedé, că mai ușor va puté sé tracteze cu Austria. Numai decât se vor purta altfel cei din Viena și Praga, decât principele comun le va vorbi din Budapeșta, căci vor înțelege atunci, că Coróna nu mai e avîsată la ei, fiind-că are sprijin în întregă Ungaria.“

„Poștiți și priviți la noi. Guvern și majoritate se întrec în câștigarea grației Corónei. Chiar și opoșiția maghiară e atât de leală, încât în „Reichsrath“-ul din Viena nu se mai află nici o partidă, care ar concura în privința acesta cu ea. Miniștri nu se clatină încóce și încóce, ca cei vienesi, pe cari îi suffă vânturile din parlament. Cum se face déră, că Majestatea Sa esitéză a folosi această putere de-ași face prin Ungaria independent tronul séu austriac față cu partidele austriace, cari se luptă între sine, față cu Nemții și Cehii? —

mai putem releva încă odată faptul, că etimologia poporană nu e un factor de directă, nemijlocită creațiune a limbei, ea e acel factor, care, per eminentiam, contribuie la naționalizarea a tot ce e strein, ca formă și înțeles, séu ia cel puțin aspectul de strein în imperiul limbei românesci. Ér în splendóre și claritate sunt îmbrăcate în domeniul acestei limbi în primul rând elementele acestei limbi în primul rând elementele adigene, autochtone, elementele aduse de-acasă — cum dizea Miklosich — deci elementele moștenite dela Romanii. Acestea forméză isvorul de viață al limbei românesci; ele vor însuffa duh de viață românescă și elementelor exotice, ce se stre-córă în împărăția graiului românesc.

E remarcabil și semnificativ, că aceste elemente originale ale limbei românesci sunt mai puțin alterate de procesul etim. pop. Lucrul e ușor de înțeles, odată ce am constatat, că etimologia poporană e un factor de românisare în organismul viu al limbei românesci. Elementele latinesci, deci românitătea intrupată a limbei, nu mai are lipsă de românisare.

Am constatat mai departe, că etimo-

logia poporană se întâmplă în majoritatea casurilor inconștii, ér principiul, care condiționează acest proces spontan, e principiul clarității și al evidenței, e tendința instructivă a poporului de a înțelege tot și a face și pe altul sé înțelégă.

Rămâne, ca cele dize sé le illustrez cu exemple cât mai bogate și caracteristice, ceea-ce se va întâmpla în partea a doua a acestui studiu, unde voiți tracta etimologiile poporane române după diferitele categorii și sferé ale vieții, în cari mai ales sé validiteză.

Bibliografie. Studii speciale românesci, după cum am accentuat din capul locului, nu putem înregistra. Afară de încercarea lui Șăineanu și Crețu amintită în fruntea acestui tractat, mai putem menționa și încercarea poetului Coșbuc de a interpreta cam tot în felul acesta câte-va proverbe românesci (Biblioteca noastră Nr. 3—4).

Etimologiile poporane ale limbei nemțesci au fost colectate și studiate de K. Andresen über deutsche Volksetymologie. Heilbron 1876.

Asupra celor latinesci a publicat o interesantă monografie O. Keller. Lateinische Volksetymologie. — Lipsca 1891.

„Urmarea firăscă a respingerii pactului și a crizei austriace nu pōte fi, decât ca, corăspunător raporturilor internaționale schimbate și a poziției monarhiei, înțelepciunea regelui nostru Francisc Iosif, l'ar decide, ca punctul de gravitațiune al monarhiei să-l transpună din Viena la Budapesta“.

Nu-i vorbă, „Budapești Hirlap“ n'are gust rău. El exprimă un vis frumos nutrit din vremuri de cătră Maghiari — însă dela vis până la realitate e o grozav de mare săritură.

„Fără comentarii“.

Raportorul nostru dela adunarea din Hațeg a Societății pentru fond de teatru român, ni-a vorbit între altele și de o telegramă, ce dīce că a sosit la Hațeg dela Livăzenī. Acastă telegramă a făcut o durerōsă senzațiă, fiind-că spune, că o societate de mai mulți studenți și alți Români din Tērgu-Jiu, cari voiseră să vină la adunare la Hațeg, au fost oprīți în drum. Fapta acēsta Români intruniți în Hațeg au atribuit-o guvernului unguresc și gendarmeriei lui. Lucrul s'a petrecut însă de rēndul acesta altfel și dă o tristă esplicare despre el următoarea telegramă din Tērgu Jiu, ce o publică foile de Mercuri din Bucuresci:

Directorul gimnasiului local a cerut autorizarea ministerului respectiv să facă o excursiune geografică cu elevii la Sarmisegetusa.

Ministerul autorizând excursiunea, profesorii și trei-șeci elevi au plecat erī spre Sarmisegetusa. Ajunși la vama nōstră Paiuși și când excursioniștii o părăseau, sosesec în fuga mare a cailor gendarmeriei române, care fuseseră trimiși de prefect după ordinul primului-ministru, ca să oprēscă pe excursioniștii și să-i forțeze a se înapoia, ceea ce s'a și întēplat. Ađi nōpțe târziu tristul convoiū escortat a sosit în oraș. Același lucru s'a întēplat și altor persoane, munite și ele cu acte în regulă a trece granița, care de fapt este închisă pentru ori-cine până la 26 curent, când s'o termina la Hațeg, unde s'a bănuīt, că o să mērgă excursioniștii și celelalte persoane, sērbările date pentru adunarea fondului necesar fondării teatrului român de acolo.

Camarașescu, deputat.

SCIRILE ȚILEI.

— 28 Maiū v.

Congregația comitatului Sibiu. Erī s'a ținut în Sibiu Congregația comitatensă. La ordinea țilei a fost și o reprezentațiune cătră guvern în contra maghiarizării numelor. Congregația a primit reprezentațiunea, însă propunerea, ca ea să fiă circulată la toate comitatele, a fost respinsă. Membrul Dr. Lemenyi a interpellat în cauza prigoniilor, ce se fac în Seliște pentru stēgurile tricolore arborate la 15 Maiū. Șese sēlășteni au fost arestați pentru acēsta și s'a pornit o aspră cercetare.

Congresul Ligei culturale s'a deschis Duminecă la Ateneu. S'au ținut două ședințe: una diminăta și alta după amēđi. Președintele D. M. Vlădescu a pronunțat cuvēntarea de deschidere, după care au mai vorbit d-nii Take Policrat, Chr. S. Negoescu, general Anghelescu și alții. D. Rădulescu-Motru a cetit raportul gestiunii anului expirat. În ședința de după amēđi s'a făcut alegerea comitetului. Au fost proclamați aleși d-nii Barbu St. Grădișteanu, Dr. C. Istrati, Al. Lupășcu, S. Perietzeanu-Buzău, Barbu Păltineanu, M. Vlădescu, D. Nemțescu. D-nii C. Rădulescu-Motru, Anton Vanicu și Dimitrescu-Brăila au fost aleși censori.

Jubileul domniei monarhului. Sērbările cu ocaziunea jubileului domniei de 50 de ani a monarhului Francisc Iosif, vor ajunge la apogeul lor în cursul verei. Atunci își vor da întâlnirea la Viena su-

veranii aliați și amici, în număr de 13 și vre o 40 de reprezentanți ai caselor Princiare. Ca reprezentant al împēratului Chinei va fi ministrul de externe Li-Hu-Tsang. Asemenea vor sosi șahul Persiei și Kedivul Egiptului. Se va ține o mare și imposantă revistă militară, la care vor defila două corpuri de armată.

Armata română. Creditul de 20 milioane lei votate de Corpurile legiuitoare române ministrului de război, va fi întrebunțat în modul următor: Două milioane pentru completarea echipamentului și subsistențelor de rezervă. Cinci sute mii lei pentru completarea organizației ambulanzelor pe picior de război. Patru milioane lei pentru cumpărarea a două monitoare fluviale, trei torpilōre de mare și pentru armamentul acestor vase, precum și materialul torpilelor. Un milion patru sute mii lei pentru completarea armamentului fortificațiilor dimprejurul Bucurescilor. Șapte milioane șapte sute cinci-șeci mii lei pentru construcție de nouă casarme. Trei sute mii lei pentru remonte de cai. Pantru milioane lei pentru 15.000 puscī model 1893, 2.000 săbii de artilerie, 3.000 săbii de cavalerie, 2.000 baionete, 1.000 de lănci și, în fine, pentru dileritele munițiun de război, reparațiuni de materiale, construcții de trāsuri și altele.

Temerile lui Milan. Din Agram se telegrafază, că cu totă victoria strălucită electorală a partidei guvernamentale din Serbia, totu-și exregele Milan nu se crede sigur în Belgrad și plănuesce, ca comanda supremă a armatei s'o transpună la Niș. Tot la Niș se va intruni și scupștina.

Francia și China. Din Paris se anunță, că ministrul de externe Hanotaux a comunicat consiliului de miniștri, că China a dat deplină satisfacțiă Franciei pentru uciderea misionarului Bertollet întēplată în Kumagri. Guvernul chinez a pedepsit pe funcționarii acușati de neglijență, a dat o despăgubire de 100.000 franci și a promis construirea unei capele. Afară de acēsta China a dat voie Franciei să construēscă o liniă ferată în câmpia Sikiang.

Sciri mērunte din România. M. S. Regele își va stabili reședința de vară la Sinaia în 5 Iunie st. v. Tot atunci se va stabili la Sinaia și Principele și Prințepesa României și micii principī.

— D-l locotenent-colonel Teișanu a fost grațiat Vinerea trecută de restul pedepsei de 60 de zile arest, la care fusese condamnat în urma intervenirei ministrului-președinte Sturdza.

— Președintele consiliului a plecat în streinătate la băi, primind un concediu dela 25 Maiū până la 30 Iunie st. v. Ministrul de interne Ferekide il va înlocui interimal până la reîntōrcerea sa.

— Consiliul comunal din Bucuresci s'a ocupat cu cestiunea sērbărei țilei de 11 Iunie, a cinci-șecua aniversare dela revoluția din 1848. S'a ales o comisiune, care să compună programul acestei sērbări.

— Agentul diplomatic al Bulgariei, Minciovici, a avut o lungă întrevēdere cu d-l Sturdza în ajunul plecării acestuia, al căreia scop a fost, să se stabilēscă programa primirei Principelui Ferdinand al Bulgariei în România. Nu s'a hotărīt însă nimic definitiv.

3. Un mijloc de casă leffin. Pentru regularea și conservarea unei mistuirī bune se recomandă cunoscutele prafuri Seidlitz ale lui Moll. Cutii originale 1 fl. bucata. Se pōte căpăta țilnic prin postă de cătră farmacistul A. Moll, liferental curții din Viena Tuchlauben 9. În farmaciile din provinciă se se cēră preparatul lui Moll provēđut cu marca de contravenție și subscriere.

Rēzboiul ispano-american.

Americani la Cuba.

O scire telegrafică oficiōsă din Havana anunță, că flota americană a început la 6 Iunie să bombardeze de nou Santiago. Colonelul spaniol Aldea s'a luptat vitejesece între Santiago și Punta Caprera cu resculații și cu corăbiile inimice. Ghiulele americane au nimerit tot în resculați, fără să fi făcut ceva pagubă Spaniolilor. Colonelul Aldea a atacat vehement pe res-

culații sprijiniți de Americani. Amēnuntele acestei lupte lipsesc. Bombardarea orașului Santiago a durat dela 8 până la 11 ore. Se dīce, că în acēstă luptă ar fi cădūt 5 oficeri spanioli și că corabia spaniolă „Infanta Maria Teresia“ s'ar fi cufundat.

Lupte pe insulele Filipine.

Din Honkong se anunță, că resculații au năvălīt asupra Manillei. Un regiment spaniol a trecut pe partea lor și ar fi împușcat pe toți oficerii.

„Agenției Reuter“ i-se comunică din Manilla cu data de 2 Iunie, că între Manilla și Cavite s'a dat o luptă între Spaniol și resculați. În lupta acēsta s'ar fi cădūt 150 Spanioli. Resculații au fost respinși. Tot „Agenției Reuter“ i-se comunică din Manilla, că lupta dintre Spaniol și resculați a durat 70 de ore, deși băntuia un vifor grozav. Resculații voiau să atace orașul, însă admiralul Dewey i-a amenințat, că-i va bombarda, decă nu se vor supune porunci lui de a nu se deda la jafuri.

Lupte violente au mai fost între Spaniol și resculați și la riul Zapote, între Bacolor și Las Pinas. Resculații însă au fost respinși.

Cum se vede, Americanii și-au dat arama pe față. În lipsa de putere armată pe uscat, ei au dat mâna cu bandele jăfuitōre ale resculaților, pe cari înșiși nu le mai pot ține în frâu. Acēstă tovrășia nu prea face onōre Americanilor.

Literatură.

Cuvēntări bisericesci. D-l Ioan Genț, paroch gr. cat. în diecesa Oradiei mari, asesor consistorial și membru al esactoratului diecesan, a scos Tomul I din cuvēntările bisericesci de Massillon, celebrul orator frances, episcop de Clermont și membru al Academiei francesce. Traducerea e făcută din originalul frances, într'o limbă română frumōsă și ușoră. Esecuțiunea tehnică e escelentă, tiparul cam condensat, dēr frumos și curat. Ortografia Academiei Române (cu semne). Opu, care conține peste 400 pag. format mare 8°, e dedicat Prea Sântiei Sale părintelui episcop Mihail Pavel și e provēđut cu clausula aprobării Ordinariatului diecesan din Oradea-mare. Prin traducerea acestor cuvēntări ale classicului orator și scriitor frances Massillon, ale cărui opuri sunt traduse în limbile culte ale Europei, d-l traducător a făcut clerului român un bun serviciu. Opu costă 2 fl. 50 cr. plus 30 cr. porto recomandat. Se pōte procura dela traducătorul Ioan Genț, paroch gr. cat. în Haieu (Hájo, p. u. Pecze-Szöllös, via Nagy-Várad). Pentru România 6 lei 50 bani; deposit general la librăria Socec et Comp. în Bucuresci.

A apărūt nr. 19 al revistei „Fōia Populară“, care apare în Bucuresci, strada Dōmnei Nr. 20. Materia din acest număr e variată, ér ilustrațiile bine reușite. „Fōia Populară“ este una din cele mai eftine publicații sēptmănale. Costă șapte corōne abonamentul pe un an. Numere de probă se trimit gratuit.

A apărūt Nr. 24 din revista pentru familiă „Fōia pentru toți“, cu următorul bogat sumar: Ascultă lună, Flor. I. Bescescu. Agricultura la noi (Convorbiri sēptmănale), C. Râmnic-Dușescu. Bucăți de scrisori, Virgiliu Gilli. Asinul și școlarii. Pasărea angelus, I. Achimescu. O palmă pentru dece talere. Petre Ispirescu, De la Vrancea. Discursul d-lui C. I. Stănescu. Ce va să dīcă un „Miliard“. Velocipedia și avantajele ei, Dieger. Mōrtea amorului, Haralamb G. Lecca. Din căte-va origine, traducere de Moș Dumitru. Snōve. Anecdote. Din țera glumelor. Credințe poporane. Spicuri. Care apă e mai bună? (Igienă). Cronica agricolă, D. Care e omoritorul (roman). Flora Apicolă (Apicultură), Diger. Tribuna tinerimei. Jocuri și petreceri. Poșta redacției. Rețete și sfaturi. Publicații etc. etc.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 8 Iunie. În ședința de ađi a camerei deputaților Komlossy a interpellat pe ministrul Wlasci în cestiunea congruei catolice. Ministrul a rēspuns, că deja s'au făcut pași, ca toate parochiile să facă conscripțiile necesare. Până acum 5260 parochii au trimis datele de lipsă. Pentru îmbunētățirea sorții preoților catolici statul a dat 90.000, în mare parte greco-catolicilor. Ministrul declară, că în Septemvre se vor putē intruni membrii comisiunei de supraveghiare, al căreia președinte e metropolitul de Agria. Activitatea comisiunei pentru Congruă nu tērbue să fiă împiedecată; guvernul se va îngriji, ca cestiunea congruei să fiă rezolvată urgent.

Budapesta, 8 Iunie. Ađi s'a făcut alegere de nou rector magnificus la Universitate. În locul lui Herczegh a fost ales profesorul de medicină Geza Mihalkovici.

Madrid, 8 Iunie. Cu ocazia bombardării dela Santiago, Americanii au descărcat 1500 ghiulele. Stricăciunile pricinuite sunt bagatele din punct de vedere militar. Corabia „Reina Mercedes“ a fost cufundată.

DIVERSE.

Tuilleriile. Este sciut, că pomposul palat al lui Ludovic XVI și al Napoleonilor, Tuilleriile, a fost incendiat de cătră comuniști în 1871. Partea de mijloc a admirabilului palat s'a nimicit total, aripa stângă de cătră Sena, care pōrtă numele „Pavillon de flore“, a fost încurēnd restaurată, ér aripa dreptă numită „Pavillon de Mars“ n'a fost reconstruită decăt între anii 1875—78 pe când mijlocul a rămas cu totul gol. În locul acesta se află ađi piața „du Carroussel“. În diferite rēnduri s'a plānuit ca palatul să fiă renovat, însă totdeuna renovarea s'a împiedecat sēu de mărimea cheltuelilor sēu de temerea, că Tuilleriile reconstruite vor căștiga aderenți noi pentru ideia monarhiei. Acum din incidentalul esoposiției francesce dela 1900 Societatea francesă de arte a hotărīt se construēscă pe piața Carroussel o zidire provisorie. Renumitul pictor Edmund Detaille a propus însă, ca în locul unei zidiri provisorie să se facă una permanentă, fiind-că palatul Luxemburg folosit pentru espuneri este prea strimt și pe lângă acēsta noua zidire să se pună în legătură cu Louvrul, unde se află vechia colecțiă de antichități artistice. Ideia acēsta a întēpinat aprobare în multe părți. Arhitectul Francisc Normand plănuesce a se zidi în locul Tuilleriilor un nou palat, care să fiă și mai frumos, decăt cel vechit.

Congresul cu multe limbi. În luna Ianuarie s'a ținut în Roma adunarea așa numitei „Congregatio propaganda fidei“. Desbaterile s'au făcut în nu mai puțin decăt în 30 de limbi. Congresul a fost deschis de un prelat engles în limba italiană. Apoi s'au făcut rugăciuni și s'au auzit pe rēnd limbile: hebraică, caldeică, syriacă, arabică, limba Copților, Armenilor, Chinesilor, Malabarilor, limba hindioică, persică, turcēscă, zulukaferică, francesă, englesă, germană, polonă, slavă, albanesă, română, norvegică, ba chiar și limba ungerescă. La congres a fost de față aproape întreg Colegiul cardinarilor.

Medic român în Karlsbad.

Medic universal

Dr. Romulus L. Crăciunu

Medic clinic în spitalul univers imp. reg. din Viena (clinica D-lui consilier de curte Prof. Neusser). Specialist pentru morburile interne. Medic al asociațiunei pentru îngrijirea studenților morboși din Viena. Protector: Majestatea Sa împēratul etc. etc.

Ord. din 1 April până în 1 Octomvre dela orele 6—9 a. m. și 3—5 p. m. în Mühlbadgasse casa „Schwarzes Ross“. 23

Cărți de cetit.

Dela **Tipografia A. Mureșianu** din Brașov se pot procura următoarele cărți. Pentru ușurarea cheltuelilor mai bine este a se procura de-odată cu reînnoirea abonamentelor la „Gazeta Transilvaniei“, ori a procura mai multe cărți de odată:

„**Predicî pentru Duminică**“ de **Justin Popfiu**, învățatul scriitor bisericesc, marele orator și bunul Român de odinioară. E o carte de vre-o 500 pag. format mare, cuprinzând predicî frumoase pentru toate Duminicile de peste an. Prețul 2 fl. 20 cr. (prin poștă recomandat 2 fl. 35 cr.)

Poesii de **Vasiliu Ranta Buticescu**. E o bogată colecțiune de poesii, tipărite pe hârtia fină și formând un volum de lux. Prețul era la început 1 fl. 20 cr., acum numai 60 cr. (cu poșta 70 cr.)

Din trecutul Silvaniei, legende de **Victor Russu**. Conține 25 legende diferite. Prețul unui exemplar de 170 pag. era la început 1 fl., acum numai 30 cr. (cu poșta 35 cr.)

Toaste pentru tot felul de persoane și ocazii, de **Tit. V. Gheaja**, spiritual la institutul de corecțiune din Gherla. Prețul 20 cr. (cu poșta 22 cr.)

Dietetica populară, scrisă cu deosebită considerațiune la modul de vețuire a țeranului român, de **Simeon Stoica**, medic pensionat. Carte tipărită cu ajutorul Asociațiunii și atât de favorabil sprețiată din partea țășerilor noastre. Conține vre o 25 figurî în text. Prețul 85 cr. trimis francat.

„**David Almășanu**“, schițe biografice de **Ioan Popoa** Broșura această, atât de bine scrisă, prezintă și multe momente de însemnătate istorică. Prețul 30 cr. (cu poșta 33 cr.)

„**Predicî pe toate Duminicile și sârbătorilor de peste an** de **Em. Elefterescu** doctor în medicină și teologie, cunoscut atât de bine în cercurile românești din numărătoarele sale scrieri atât de medușose instructive și cu stăta gust cetite. E o carte mare, de 350 pag. Prețul 1 fl. 50 cr. (4 lei).

Săpătorul de bani, comediă în trei acte, localizată de **Antoniu Popp**. Se recomandă mai ales pentru cei ce vrău să jöce teatru, fiind o piesă foarte ușoră, cu suget moral luat din mijlocul poporului. Prețul 12 cr. (prin poștă 14 cr.)

Ortografia română în actuala sa stare de desvoltare, de **V. Dumbravă**, profesor în Beiuș. O carte de mare preț, toți câți vor să știe știe scrie bine românește. Prețul 40 cr. (cu poștă 43 cr.)

În viltöre, romane și impresii, de distinsul scriitor român **A. Vlăduță**. Conține 24 scrieri diferite. Prețul 70 cr. (cu poșta 75 cr.)

„**Risete și zimbete**“, de **T. V. Gheaja**. După cum și titula arată, este o cartea de cuprins glumeț; în ea se află nu mai puțin ca 254 de anecdote, păcălituri și povestiri glumețe, care te fac să-ți mai niți de necasurile lunei și să isbucnesci în ris. Prețul 30 cr. (cu poșta 35 cr.)

Istoria pedagogiei de **V. Gr. Borgovan** O cartenouă și de mare interes pentru toți bărbaii de școlă. Prețul 1 fl. 50 cr. (cu poșta 1 fl. 60 cr.)

Vinuri din pöme, scriere în limba populară, de **Grigorie Halip**, profesor la școlă agronomică din Cernăuți. Este o carte de 96 pagini, în care se dau explicații și învățături amănunțite asupra modului, cum este a-se face tot felul de vin și must din felurite pöme; cari pöme sunt mai bune pentru facerea vinului și cum este a-se manipula vinul pentru a avé gust bun etc. Prețul 20 cr. (prin poștă 23 cr.)

„**Stupăritul**“, întocmit cu deosebire pentru popor, pentru începători și pentru toți iubitorii de acest ram al economie, de **Constantin Dimian**, preot în Brețcu. O carte de 154 pag. format mare 8°. Prețul 80 cr. (cu poșta 85 cr.)

Nopt. de iernă, romane pentru popor de **George Simu**. Conține vre-o 7 romane cu tendințe morale. Mărimea 250 pag. Prețul 60 cr. (cu poșta 65 cr.)

Dracal, romane de **V. R. Buticescu**. E scrisă foarte popular cu tendința de-a combate credința deșertă. Prețul 10 cr. (prin poștă 12 cr.)

Manual catehetic pentru primii ani școlastici, ca îndreptar pentru cateheți, învățatori și părinți, prelucrat de **Basiliu Rațiu**, fost profesor în seminariul din Blășiu ér ađi vicar la Făgăraș. Prețul 40 cr. (cu poșta 45 cr.)

„**Curs complet de corespondența comercială**“, de **I. C. Panțu**, prof. la școlă com. superiöră din Brașov. O carte octav mare de 17 cöle de tipar, de tot instructivă pentru comercianți și pentru alții, cari stau în legături de afaceri cu vre-o bancă. terminii comerciali. Conține modele de circulare, scrisori de informațiuni, recomandățiuni și acreditive; scrisori în comerțul cu mărfuri, comisiune și expedițiune; cestiuni cambiale, afaceri cu efecte, monede și cupöne etc. O recomandăm tuturor, cari se interesează de afacerile de comerciu. Se află de vânzare și la **administrația „Gazetei“**. Prețul 1 fl. 60 cr.

„**Lira Bihorului**“, este o cărticică cu balade populare, adevă o carte cu povestiri istorice scrisă în versuri, de **Antoniu Pop**. Prețul 20 cr. (cu poșta 23 cr.)

Părintele Nicolae schiță din viața preoților, de **George Simu**. Prețul 30 cr. (cu poșta 33 cr.)

Cântul în școlă populară, de **Iuliu Pop**, învățator în Năsăud. Teoriă, praxă și fântări. Este o scriere întocmită pentru cei ce propun cântările. Prețul 30 cr. (cu poșta 33 cr.)

Cuvântări funebrale și iertăciuni pentru diferite casuri de mörte, întocmite de **Ioan Papiu**, cunoscutul scriitor bisericesc, (ađi Preposit capitular în Gherla. Conțin vre-o 400 pag. Prețul numai 1 fl. 50 cr. prin poștă 1 fl. 60 cr.)

Trandafir și viorele se numesc o frumoșă și elegantă carte de poesii populare, culese și ordinate de **Ion Pop Reteganu**. E o carte de vre-o 200 pag., în care găsim o mulțime de cântece bêtărănești, voinicești, ostășești, de bucuriă, de dragoste, jale, dor, urit, mânia, necaz, cântece glumețe, dela nunți și altele. **Edițiunea II**. Prețul 60 cr. (cu poșta 65 cr.)

„**Logodnica contelui Stuart**“, povestire din viața Românilor bihoreni, de d-na **L. Rudow-Suciu**. Este o carte de 148 pag. 8°, tipar mărunt, dăr frumoș și curat. Prețul numai 50 cruceri (cu porto 55 cr.)

„**Povestea despre prințul Ahmed al Kamel** seu **Pribeagul îndrăgostit**, tradusă de **Dr. T.** Este o istorisire interesantă și bine scrisă. Prețul 30 cr. (Cu poșta 33 cr.)

Prietenul Săteanului Român, sfătuirî în formă de dialog, scrise de **Ioan Pop Reteganu**. Este o carte plină de învățături foarte folositoare pentru popor. În ea se vorbește despre măestria și învățătura, despre cultivarea pomilor, despre limbă și lege, despre procese, împrumuturi, bețiă, lux, lenă, despre pomărit și stupărit, vinul de pöme, cum se îmbogățesc Jidanii, cum lucră țeranii pământul în alte țeri. La urmă se mai află și o mulțime de poesii din cele mai plăcute pentru popor, scrise de cei mai aleși poeți români. Prețul 30 cr. (trimis prin poștă 35 cr.)

Merinde dela școlă seu învățături pentru popor, de **Dr. Georgiu Popa**. Este o carte mare și foarte ieftină în asemănare cu mărimea ei, dăr și mai ieftină în asemănare cu învățăturile mari și multe, ce se cuprind în ea. Prețul 60 cr. (trimis prin poștă 70 cr.)

Opșaguri, cât cioplite, cât pilită și la lume împărțite, de **I. Pop Reteganu**. Sunt vre-o 60 de poesii glumețe. Prețul 40 cr. (cu poșta 45 cr.)

Cuvântări bisericesci pe sârbătorile de peste an, scrise tot de d-l canonic **Ioan Papiu**. Pe lângă predicî, se mai află în text câte-o instructivă notiță istorică privitoare la însemnătatea diferitelor sârbători. Conține vre-o 400 pag. Prețul 1 fl. 50 cr. (în loc de 2 fl. cum era la început), prin poștă 1 fl. 60 cr.

Predice pentru Duminicile de peste an, compuse după catechismul lui Decharbe, de **Vasiliu Christe**. Conține predicî dela Duminica XI după Rosalii până la Duminica Vameșului. Prețul 80 cr. (prin poștă 85 cr.)

Buchetul, culegere de cântări bêtărănești și naționale de **I. Pop Reteganu**. Prețul 25 cr. (cu poșta 28 cr.)

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu**.
Redactor responsabil: **Gregoriu Maier**.

Cursul la bursa din Viena.

Din 8 Iunie 1898.

Renta ung. de aur 4%	120.25
Renta de coröne ung. 4%	99.15
Impr. cail. fer. ung. în aur 4 1/2%	119.90
Impr. cail. fer. ung. în argint 4 1/2%	100.—
Oblig. cail. fer. ung. de öst. l. emis.	119.75
Bonuri rurale ungare 4%	97.—
Bonuri rurale croate-slavone	97.75
Impr. ung. cu premii	157.50
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	139.20
Renta de argint austr.	102.—
Renta de hârtie austr.	101.85
Renta de aur austr.	121.80
Losuri din 1860.	141.50
Acții de-ale Bânței austro-ungară	911.—
Acții de-ale Bânței ung. de credit	400.50
Acții de-ale Bânței austr. de credit	359.—
Napoleonori	9.53

Mărci imperiale germane	58.87 1/2
London vista	120.20
Paris vista	47.55
Rente de coröne austr. 4%	101.50
Note italiene	44.35

Cursul pieței Brașov.

Din 9 Iunie 1898.

Bancnota rom. Cump.	9.51	Vënd.	9.53
Argint român. Cump.	9.44	Vënd.	9.48
Napoleonori. Cump.	9.53	Vënd.	9.55
Galbeni Cump.	5.62	Vënd.	5.65
Ruble Rusesci Cump.	127.—	Vënd.	128.—
Mărci germane Cump.	58.50	Vënd.	—
Lire turcesci Cump.	10.70	Vënd.	—
Scriș. fonc. Albina 5%	101.—	Vënd.	102.—

Anunț.

Se publică din nou concurs cu oferte în scris pentru arändarea pe 9 seu mai puțin ani a stupinei numită „**Criștof**“, — 116 jugere comasate cu grădină de pomi, situată între Brașov și Stupini. Doritorii au să-și înainteze oferta, în care să fiă scrisă și cu litere suma oferită pentru arändarea stupinei, și să depună vadiul de 10%, în termen de 30 de zile dela cea dintăiu publicăre, la: Epitropul **Sterie Stinghe** (piața Prundului Nr. 18), dela care își pot lua și informații mai de aproape.

Comitetul parochial al Bisericei Sf. Nicolae.
Nr. 24,2—3.

Praturile-Seidlitz ale lui Moll

Veritabile numai, dacă fiecare cutiă este provăduță cu marea de apărare a lui A. Moll și cu subșcrierea sa.

Prin efectul de leuire durabilă al Praturilor-Seidlitz de A. Moll în contra greutăților celor mai cerbicoșe la stomach și pântece, în contra căreilor și acrelei la stomach, constipațiunei cronice, suferinței de ficat, congestiunei de sânge, haemorhoidelor și a celor mai diferite böle femeesci a luat acest medicament de casă o răspândire, ce crește mereu de mai multe decenii încöce. — Prețul unei cutii originale sigilate 1 fl. v. a.

Falsificațiunile se vor urmări pe cale judecătörescă.

Franzbranntwein și sare a lui Moll.

Veritabilu numai, dacă fiecare sticlă este provăduță cu marca de scutire și cu plumbul lui A. Moll.

Franzbranntwein-ul și sarea este foarte bine cunoscută ca un remediu popular cu deosebire prin tras (frotat) alină durerile de șoldină și reumatism și a altor urmări de rööcäl. Prețul unei sticle-originale plumbate 90 cr.

Apa de gură-Salicyl a lui Moll.

(Pe baza de natron Acid-salicylic)

La întrebunțarea șilnică, cu deosebire importantă pentru copii de ori-ce etate și adulți, asigurăză cöstă apă de gură conservarea sănătöșă și mai departe a dinților. Prețul sticlei provăduțe cu marca de apărare a lui A. Moll 60 cr.

Trimiterea principală prin

Farmacistul A. MOLL,

c. și r. furnisor al curții imperiale Viena, Tuchlauben 9.

Comande din provinciă se efectuează șilnic prin rambursă postală.

La depozite să se cölă anumit preparatele provăduțe cu iscälitura și marca de apărare a lui A. MOLL.

Depozite în Brașov: la d-nii farmaciști Ferd. Jekelius, Victor Roth, Franz Kellemen și engros la D. Eremia Nepeții, Teutsch & Tartler.

Numai

pe ömenii

tineri

și interes-ză a scii, că **Injecția Orientală** a Dr. BOITON din Paris după întrebunțarea de câte-va zile lecușește și cele mai învechite suferințe. **Oleiu Santal** și **Balsam Copaive** de-vine de prisos, de-örece aceste mijlöce strică stomacul și nu vindecă böla.

Prețul unei sticle BOITON Injecția 1 florin.

Deposit general pentru Ungaria:

Apoteca ZOLTAN BELA Budapesta,

V. Grosse-Kronengasse Nr. 23. (Ecke Széchenyi-platz).

Se află în farmaciile mai mari. Depou principal la farmacia Carl Schuster în Brașov.

Adresa pentru comande cu poșta:
Farmacia ZOLTAN Budapesta.